

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

**Кафедра методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного
мистецтва та дизайну**

**СИЛАБУС
ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**

«ОБ'ЄМНО-ПРОСТОРОВА ПЛАСТИКА»

**Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Освітня програма Середня освіта «Образотворче мистецтво»
Спеціальність 014 «Середня освіта»
Спеціалізація: 014.12 «Образотворче мистецтво»
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка**

**Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1
від «2» вересня 2024 р.**

м. Івано-Франківськ – 2024р.

1. Загальна інформація	
Назва навчального освітнього компонента	Об'ємно-просторова пластика
Викладач (-і)	Юсипчук Юрій Володимирович
Контактний телефон Викладача	+380679875624
Е-mail викладача	yurii.yusypchuk@pnu.edu.ua
Формат освітнього компонента	офлайн /онлайн
Обсяг освітнього компонента	3 кредитів ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Четвер, 15.00-16.00
2. Анотація до освітнього компонента	
<p>Зміст навчання основ об'ємно-просторової пластики забезпечується освітньою програмою підготовки фахівців за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Спеціальність 014. 12 – Середня освіта (Образотворче мистецтво). У навчальному плані об'ємно-просторова пластика належить до циклу освітніх компонентів вільного вибору студента і має вагомий освітньо-виховний вплив на становлення особистості вчителя образотворчого мистецтва, розвиток його креативних здібностей і займає важливе місце в процесі художньо-педагогічної підготовки фахівців для закладів загальної середньої і профільної та позашкільної освіти, закладів культури, освіти та закладів вищої освіти.</p>	
3. Мета та цілі освітнього компонента	
<p>Метою курсу є базова підготовка майбутнього спеціаліста до теоретичного та практичного застосування знань з об'ємно-просторової пластики, знайомство з закономірностями та видами об'ємно-просторових форм, а також методика послідовного її вивчення; формування у студентів системи професійних умінь і навичок створювати об'ємно-просторові форми в різних техніках з використанням різних матеріалів; розвивати творчі здібності та підготувати студентів до професійної роботи в закладах загальної середньої і профільної та позашкільної освіти, закладах культури, освіти та закладах вищої освіти.</p> <p>Основними цілями є: забезпечення тісного зв'язку між теоретичними та практичними заняттями студентів; формування у майбутніх фахівців системи професійних знань та умінь з об'ємно-просторової пластики. Вивчення освітнього компонента «Об'ємно-просторова пластика» виховує у студентів працьовитість, відповідальність до виконання завдань, дисциплінованість, самостійність.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Інтегральна компетентність (ІК) Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності (ЗК) ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності. ЗК3. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт. ЗК4. Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним. ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення.</p>	

ЗК6. Здатність розробляти та презентувати освітні проекти, управляти ними та мотивувати виконавців на досягнення спільної мети.

ЗК7. Здатність здійснювати науково-педагогічні дослідження на засадах академічної доброчесності, прогнозувати та презентувати їх результати.

Фахові компетентності спільні для всіх предметних спеціальностей (ФК)

ФК1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.

ФК3. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

ФК4. Здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання.

ФК5. Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації учнів до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати у них обґрунтовану позитивну самооцінку.

ФК6. Здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу

ФК7. Здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

ФК 8. Здатність формувати в учнів культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

Компетентності для предметної спеціальності 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво) (ПК)

ПК1. Здатність усвідомлювати проблеми становлення й розвитку класичного і сучасного образотворчого мистецтва та педагогічної теорії і практики його навчання.

ПК2. Здатність аналізувати, критично осмислювати, знаходити й розв'язувати протиріччя в художньо-творчих процесах та мистецько-освітніх явищах.

ПК3. Здатність до теоретичних та експериментальних наукових пошуків у галузі образотворчого мистецтва та художньої педагогіки.

ПК4. Здатність глибоко розуміти сутність понять естетичного, образотворчого, психолого-мистецького та художньо-педагогічного тезаурусів.

ПК5. Здатність поповнювати фаховий запас спеціальних мистецтвознавчих та психолого-педагогічних знань.

ПК6. Здатність оволодівати академічно-творчими вміннями і навичками з різних видів і технік аналогового й цифрового образотворчого мистецтва та методами і технологіями їх формування в учнів.

ПК7. Здатність розвивати власну графічну, живописну, формотворну, композиційну та художньо-педагогічну майстерність.

ПК8. Здатність толерантно взаємодіяти в системі мистецько-освітньої комунікації, в тому числі на засадах інклюзії.

ПК9. Здатність успішно виконувати естетико-виховні, художньо-дидактичні, творчо-розвивальні, арт-терапевтичні та мистецько-просвітницькі функції професійної діяльності в закладах середньої та фахової передвищої освіти.

Програмні результати навчання (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей

РН1. Демонструє вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності) у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області.

РН2. Демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо.

РН3. Називає і описує основні принципи, функції, сучасні форми та методи управління освітньої діяльності, демонструє вміння планувати й управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати її якість.

РН4. Формулює наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, демонструє навички їх критичного аналізу, генерує нові ідеї, аргументує можливі шляхи їх вирішення та критично оцінює їх спроможність.

- РН5. Описує методику розробки освітніх проєктів, пояснює зміст та призначення їх етапів, аналізує спроможність управління процесом їх впровадження, прогнозує очікувані результати.
- РН6. Визначає і характеризує основні принципи, закони та методики науково-педагогічних досліджень; описує апарат науково-педагогічного дослідження, демонструє навички презентації результатів науково-педагогічного дослідження.
- РН7. Визначає, аналізує та характеризує педагогічні інновації, демонструє вміння їх практичного застосування у професійній діяльності.
- РН8. Описує показники якості педагогічної діяльності, аналізує можливі впливи на них внутрішніх і зовнішніх чинників, визначає індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, обирає ресурси для професійного розвитку впродовж життя.
- РН9. Демонструє уміння класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання.
- РН10. Називає і аналізує шляхи мотивації учнів до саморозвитку, демонструє вміння розробляти план практичної реалізації для формування адекватної позитивної самооцінки й ідентичності.
- РН11. Демонструє уміння забезпечувати конструктивну та безпечну взаємодію з учасниками освітнього процесу.
- РН12. Знає та дотримується умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.
- РН13. Демонструє здатність діяти автономно і в команді.
- РН14. Демонструє дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та демонструє вміння формувати її в учнів.
- Програмні результати навчання для предметної спеціальності 014.12. Середня освіта (Образотворче мистецтво) (ПРН)***
- ПРН1. Усвідомлює значущість національної та світової спадщини образотворчого мистецтва для навчання, виховання й розвитку особистості.
- ПРН2. Орієнтується на художньо-естетичні цінності різних видів і жанрів класичного і сучасного образотворчого мистецтва.
- ПРН3. Аналізує й узагальнює історичні віхи становлення й розвитку образотворчого мистецтва в його видовому, жанровому та стилістичному розмаїтті.
- ПРН4. Знає і використовує термінологію образотворчого мистецтва в академічно-творчій, науково-дослідній та художньо-педагогічній діяльності.
- ПРН5. Забезпечує наступність образотворчих і художньо-педагогічних традицій та інновацій.
- ПРН6. Володіє образотворчою грамотою та різними виконавськими техніками на необхідному й достатньому рівні сприйняття, аналізу, оцінки та практики створення художнього образу графічними, колористичними й формотворними засобами.
- ПРН7. Володіє аналоговими та цифровими технологіями образотворення.
- ПРН8. Визначає актуальні мистецтвознавчі і художньо-педагогічні проблеми та використовує відповіді наукові методи їх розв'язання.
- ПРН9. Знаходить, систематизує, аналізує й опрацьовує наявну навчальну і наукову інформацію з образотворчого мистецтва й споріднених галузей знань та створює наукові тексти мистецтвознавчого, художньо-дидактичного і мистецько-освітнього змісту державною й іноземною мовами.
- ПРН11. Використовує сучасні інформаційно-комунікаційні, комп'ютерно-графічні, мереживні і мультимедійні технології та технічні засоби навчання.
- ПРН12. Забезпечує толерантну комунікативну взаємодію між учасниками художньо-педагогічного процесу, творчий характер навчання образотворчого мистецтва та високий рівень засвоєння знань, умінь і навичок.
- ПРН 13. Створює безпечні художньо-педагогічні умови в мистецько-освітньому середовищі закладів загальної середньої та фахової передвищої освіти.
- ПРН 14. Популяризує й збагачує скарбницю національної художньої культури та прогресивні методики і технології навчання образотворчого мистецтва.

5. Організація навчання

Обсяг освітнього компонента			
Вид заняття	Загальна кількість годин		
Лекції	6		
Практична робота	24		
Самостійна робота	60		
Ознаки освітнього компонента			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	014 «Середня освіта»	1	вбірковий

Тематика навчального освітнього компонента			
Тема	кількість годин		
	лекції	практичні заняття	сам. роб.
Тема 1. Вступна лекція. Мета та завдання курсу «Об'ємно-просторова пластика». Об'єктивні властивості об'ємно-просторової пластики.	2		2
Тема 2. Основні закономірності формотворення виробів. Проектування та макетування. Види формоутворення об'ємно-просторової пластики. Пластика поверхні у створенні художнього образу. Техніка безпеки при роботі в матеріалі.	2		2
Тема 3. Сприймання об'ємно-просторової пластики, аналіз ознак та їх синтез. Композиційні особливості об'ємно-просторових виробів. Дизайн керамічних виробів. Конструювання та технологія виготовлення.	2		2
Тема 4. Метричний та ритмічний порядок. Співвідношення та масштабність.		2	4
Тема 5. Фронтальна поверхня об'ємної форми.		2	4
Тема 6. Графічне виявлення об'ємної форми.		2	4
Тема 7. Комбінаторика формоутворення.		2	4
Тема 8. Розташування об'ємно-просторової пластики в просторі, її фактура та текстура.		2	4
Тема 9. Практична робота за вибором студента. (художня кераміка, обробка деревини, ювелірне мистецтво). Замальовки та створення ескізу за власним задумом.		2	4
Тема 10. Розробка ескізу декоративної рельєфної композиції.		2	8
Тема 11. Розташування об'ємно-просторової пластики в просторі, її фактура та текстура.		2	6
Тема 12. Виконання в матеріалі окремих етапів роботи над декоративною рельєфною композицією.		2	4
Тема 13. Виконання в матеріалі окремих етапів роботи над декоративною рельєфною композицією.		2	4

Тема 14. Виявлення фактури, декорування виробу.		2	4
Тема 15. Дотримання поетапності виконання з врахуванням технологічних особливостей. Оформлення та завершення практичної роботи.		2	4

6. Система оцінювання навчального освітнього компонента

Загальна система оцінювання освітнього компонента	<i>Вид контролю – залік, Максимальна кількість балів – 100. Практичні заняття – 50 балів, Самостійна робота – 20 балів, Залік – 30 балів.</i>
Вимоги до письмових робіт	В рамках навчально-виховного процесу, з метою визначення рівня знань, умінь та навичок студентів проводиться контрольна робота за матеріалами лекційного курсу. Залік – 30 балів, Самостійна робота – 20 балів.
Практичні заняття	Максимальна оцінка – 50 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік Форма здачі – комбінована (усна, письмова).

7. Політика навчального освітнього компонента

1. Викладання курсу та взаємодія із здобувачем вищої освіти ґрунтуються на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

2. Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.).

3. Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора № 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 417 від 03 липня 2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf та «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf>.

4. Неформальна освіта зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Є. Декоративно-прикладне мистецтво :

- навч. посібник. Львів.: Світ, 1992. 272с.
2. Антонович Є. А., Селівачов М.Р. Декоративно-прикладне мистецтво з практикумом у навчальних майстернях : навч. посібник. Київ.: РНМК, 1993. 115с.
  3. Гоберман Д. Н. Мотиви гуцульського керамічного розпису. Київ: Дух і ера, 2005.-184 с. 5. 4.
  4. Гнатюк М. В. Образотворче і декорат.-прикл. м-во (осн. обр. грамоти): навч. посіб. Ч. І. Івано-Франківськ: Ярина, 2016. 196 с.
  5. Гнатюк М. Художнє дерево в інтер'єрі народного житла. Івано-Франківськ : Плай, 2000. 146 с.
  6. Гуцульські та покутські свічники-трійці : альбом. Львів.: Інститут колекціонерства укр. мистецьких пам'яток при НТШ, 2008. 376 с.
  7. Івашків Г. Декор української народної кераміки XVI – першої половини XX ст. Львів, Стрий: Укрпол, 2007. 95 с.
  8. Константинович Я. Іконостас. Мистецтвознавство'01 : наук. зб. / гол. ред. М. Станкевич. Львів, 2002. С. 183-200.
  9. Колупаєва А. Українські кахлі XIV – XX ст. Історія. Типологія. Іконографія. Ансамблевисть. / наук. ред. М. Станкевич. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2006. 384 с., іл.
  10. Костенко Т.В Основи композицій та тримірного формоутворення. Навчально-методичний посібник. – Х.: ХДАДМ, 2003. – 256 с..
  11. Курилич М. Гуцульський орнамент. Київ : ЛК Мейкер, УВЦ, 2001. 122с.
  12. Мотиль Р. Я. Кераміка // Енциклопедія сучасної України : у 30 т / ред. кол. І. М. Дзюба та ін.; НАН України, НТШ, Координаційне бюро енциклопедії сучасної України НАН України. Київ, 2003–2019.
  13. Петрашенко В. О. Керамічне виробництво як галузь давньоруського ремесла // Енциклопедія історії України : у 10 т. ; редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. Шаблон: Київ : Наук. думка, 2007. Т. 4
  14. Одрехівський Р. Сакральна різьба по дереву в Галичині XIX – першої половини XX століть. Львів, 2006. 287 с.
  15. Отрощенко, К. Бунятян, Р. В. Терпиловський /за ред. Л. Л. Залізняка. Київ.: Либідь, 2005. 504 с.
  16. Станкевич М. Українське художнє дерево XVI-XX ст. Львів, 2002. 480с. .
  17. Тимків Б. Галич мистецький : збірник наук. праць Української академії мистецтв / редкол. А.Чебикін та ін. – Київ, 1999. С. 39-45.
  18. Тимків Б. Давньогалицькі художні ремесла XII-XV ст. Народне мистецтво. №1-2. 2002. С. 56-58.
  19. Тимків Б. Мистецтво лемківського різьблення в Україні. Вісник Прикарпатського університету. Вип.1. Івано-Франківськ : Плай, 1999. С. 14-23.
  20. Тимків Б. Мистецтво України та діаспори: дерево різьба сакральна й ужиткова. 2-е вид., переробл. і доповнене. Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2012. 316 с., 544 іл.
  21. Тимків Б. Сакральна дереворізьба та ікономалярство у творчості сучасних майстрів. Художня культура. Актуальні проблеми: наук. вісник. Інститут проблем сучасного мистецтва АМ України/ редкол.: О.Федорук (голова), В.Сидоренко (гол.ред.), І. Безгін та ін. Київ : ФЕНІКС, 2007. Вип. 4. С. 603-608., іл.
  22. Шмагало Р. Історичний розвиток деревообробної школи у Станіславові (1883-1920) і сучасна художня освіта. Діалог культур: Україна у світовому контексті : збірник наук. праць. Львів : Світ, 2000. Вип. 5. С. 189-190.
  23. Юсипчук Ю. Василь Девдюк – майстер гуцульського різьблення та металірства: монографія. Івано-Франківськ : Місто-НВ, 2016. 200 с.

Викладач: Юсипчук Юрій Володимирович,
доцент кафедри методики викладання
образотворчого і декоративно-прикладного
мистецтва та дизайну